

Öğrenci Merkezli Öğretim

2

Öğrenci merkezli öğretim, değişik adlarla, gelişmiş ülkelerde özellikle son otuz yıldan bu yana üzerinde yoğun olarak durulan, araştırmalar yapılan, okullarda uygulanan, yaygınlaştırılmaya çalışılan bir öğretme-öğrenme yaklaşımıdır. Türkiye'de de öğrenci merkezli öğretim 2000'li yılların başından bu yana programlara, okullara sokulmaya çalışılıyor. Ancak bunda başarı elde edilmesi, özellikle okulların eğitim programlarını hazırlayan program geliştirme kurullarından programların uygulanması ile görevli yöneticilere ve öğretmenlere dek bütün eğitimcilerin kararlılıkla bu yaklaşım doğrultusunda etkinlikte bulunmasıyla olanaklıdır. Bu eğitimciler içerisinde okulda ve sınıfta uygulayıcı olan öğretmenlerin işlevi kuşkusuz oldukça önemlidir. Öğrenci merkezli öğretimi benimseyip uygulamanın temelini de bu yaklaşımı; bilimsel dayanakları, anlamı, özellikleri, uygulama süreci ve değerlendirmesi ile öğrenmek oluşturur. Bu ünite, uygulayıcılara öğrenci merkezli öğretimle ilgili temel bilgilerin sunulması amaçlanmıştır.

Amaçlarımız

Bu üniteyi tamamladıktan sonra;

- 👁️ Yirmi birinci yüzyıl insanının sahip olması gereken nitelikleri sayabilecek,
- 👁️ Öğrenci merkezli öğretim yaklaşımının temel özelliklerini açıklayabilecek,
- 👁️ Öğrenci merkezli öğretim ile öğretmen merkezli öğretim arasındaki farkları sayabilecek,
- 👁️ Öğrenci merkezli öğretimde göz önünde bulundurulması gereken öğrenme ilkelerini açıklayabilecek,
- 👁️ Öğrenci merkezli öğrenme çevresi oluşturmak için uygun öğeleri belirleyebilecek,
- 👁️ Öğrenci merkezli öğretimle birlikte öğretmen ve öğrenci rollerinde oluşan değişimleri açıklayabilecek,
- 👁️ Öğrenci merkezli öğretimde yararlanılan öğretim yaklaşımlarını temel özellikleriyle tanımlayabilecek,
- 👁️ Öğrenci merkezli öğretim için geçerli olan değerlendirme sürecinin özelliklerini açıklayabilecek,
- 👁️ Öğrenci merkezli öğretimde kullanılan başlıca değerlendirme araçlarını sayabileceksiniz.

Örnek Olay

İlköğretim okulu öğrencisi olan Emre, her gün okuldan eve döndüğünde annesine ve babasına okulda yaptıklarını anlatır, yapması gereken çalışmalarını da onlarla paylaşırdı.

Bir gün Emre yine eve geldiğinde “Anne bugün çok işimiz var. Arkadaşlarımla birlikte muhtarla röportaj yapmamız gerekiyor. Sonra da kütüphaneye gidip proje ödevimiz için kaynak toplayacağız.” diyerek yapması gereken çalışmalardan söz etti. Emre’nin annesi de “Oğlum siz okulda ne yapıyorsunuz böyle? Muhtarla neden röportaj yapacaksınız? Kitapları kütüphaneden neden siz alıyorsunuz? Bunları yapmak sizin değil öğretmeninizin görevi değil mi?” diyerek bu tür çalışmalara pek anlam veremediğini söyledi. Emre, “Anne, dersi yarın bizim grup yürütecek. Ayrıca grup çalışması düzenleyip grupları biz yönlendireceğiz.” diye yanıt verdi. Emre’nin annesi de “Oğlum ben anlayamıyorum sizin yaptığınız işleri.” diyerek şaşkınlığını belirtti.

Emre ile annesi evden birlikte çıktılar. Emre muhtarlığa gitmek için arkadaşlarıyla buluşmak üzere annesinden ayrıldı, annesi de Emre’nin arkadaşı Zeynep’e oturmaya gitti. Kapıyı Zeynep açıp da Emre’nin gelmediğini görünce “Emre neden gelmedi? Birlikte oyun oynar, biraz da ders çalışırız diye düşünmüştüm.” diyerek üzüntüsünü dile getirdi. Emre’nin annesi, “Kızım onun okul dışında, derslerle ilgili çalışmaları oluyor. Şimdi de arkadaşları ile muhtarlığa gitti. Muhtarla röportaj yaptıktan sonra da kütüphaneye gideceklermiş. Proje yapıyoruz gibi bir şeyler diyordu. Sanırım yarın dersi de onlar işleyeceklermiş. Siz böyle çalışmalar yapmıyor musunuz?” dedi. Zeynep, “Hayır, bizim öğretmenimiz öyle çalışmalar yaptırarak yerine kendisi anlatıyor dersi.” diye yanıt verince Emre’nin annesi de “Bu öğretmen de hiç ders işlemiyor! Çocuklar kendi yaptıkları ile ne öğrenecekler? Bak sizin öğretmeniniz dersleri ne güzel kendi anlatıyormuş.” diyerek üzüntüsünü dile getirdi.

Anahtar Kavramlar

- Öğrenci merkezli öğretim
- Öğrencinin öğrenmedeki etkinliği
- Öz yönetimli öğrenme
- Gerçekçi öğrenme etkinliği
- Bilgiyi yapılandırma
- İş birlikli öğrenme
- Performans değerlendirme
- Ürün dosyası değerlendirmesi

İçindekiler

- GİRİŞ
- ÖĞRENCİ MERKEZLİ ÖĞRETİMİN ANLAMI VE TEMEL ÖZELLİKLERİ
- ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN MERKEZLİ ÖĞRETİM
- ÖĞRENCİ MERKEZLİ ÖĞRENME İLKELERİ
- ÖĞRENCİ MERKEZLİ ÖĞRENME ÇEVRESİ VE ÖĞRENME
- ÖĞRENCİ MERKEZLİ ÖĞRETİMDE ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ ROLLERİ
- ÖĞRENCİ MERKEZLİ ÖĞRETME YAKLAŞIMLARI
- ÖĞRENCİ MERKEZLİ ÖĞRETİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

GİRİŞ

Eğitimin temel işlevi, bireylerin yaşamdaki gereksinmelerini karşılamalarını sağlayacak bilgi, beceri ve tutumları kazanmalarına yardım etmektir. Bireylerin gereksinimleri, yaşamlarını sürdürmelerine olanak veren birçok bireysel ve toplumsal gereksinmeyi kapsar. Bireyler, eğitim aracılığıyla kazandıkları bilgi ve becerileri kullanarak bu gereksinmelerini en üst düzeyde karşılamaya çalışırlar ve böylece olabildiğince kaliteli bir yaşama sahip olmak için çaba gösterirler. Bu nedenle okullardaki eğitim hizmetinin, bireylerin var olan ve gelecekteki gereksinmelerini karşılamaya elverişli bir nitelikte olması gereklidir.

Bireylerin gereksinimleri, değişken bir özelliğe sahiptir. İçinde yaşanan çağın koşulları ve özellikleri, bireylerin gereksinmelerinin neler olduğunu belirlemede önemli bir etkiye sahiptir. Eğitim sisteminden beklenen de bireylerin değişen gereksinmelerine paralel olarak eğitim anlayış ve yaklaşımlarının da değişmesiyle eğitimin işlevini en etkili biçimde yerine getirmesini sağlamaktır.

Yirmi birinci yüzyılın başında, bireylerin gereksinimleri 40 yıl, 30 yıl, hatta 20 yıl öncesine göre büyük değişikliğe uğramıştır. Çünkü bilimde, teknikte, yaşam koşullarında önemli değişimler olmuştur. Bireylerin bu değişimlere uyum sağlayabilmeleri, diledikleri yaşam kalitesine sahip olabilmeleri, başka bir deyişle kaliteli bir yaşam sürebilmeleri hem onların eskisinden farklı bilgi ve becerileri kazanmalarını hem de bunları iyi düzeyde kazanmalarını gerektirmektedir. Bugün birçok durumda bireylerin ezber bilgiye sahip olmaları yeterli gelmemekte, yüksek düzeyde düşünme becerilerini göstermelerine gerek olmaktadır. Karmaşık problemleri çözmeye işi yalnızca birkaç kişiye bırakılmamakta, tüm bireylerin problem çözmeye becerilerine sahip olmaları gereğine inanılmaktadır. (Newby ve ötekiler, 2006, s. 12). Bunun için bireylerin; olayları ayrıştıran, sorgulayan, anlayan ve yorumlayan nitelikte olmaları gereklidir. Bunların yanı sıra bireylerin, başkalarıyla iş birliği yapma ve çalışma becerilerini göstermeleri beklenmektedir. Bu, bireylerin hem sosyal yaşamlarındaki hem de iş yaşamlarındaki başarıları için önem taşımaktadır. Öte yandan bireylerin bilgiye ulaşmaları, bilgiyi aktarmaları, bilgiyi öğrenmeleri için teknolojiye yararlanmaları gereklidir. Çünkü teknoloji, bunları hızlı ve kolay biçimde sağlamaktadır. Bu nedenle bireylerin, öğrenme amaçlı olarak, teknoloji kullanma becerisini kazanmaya gereksinimleri vardır.

Bireylere bu nitelikleri kazandırmak, ilköğretimden yükseköğretimin sonuna dek tüm okullarda, uygulanan genel öğretim yaklaşımı ile olanaklıdır. Başka bir deyişle, okullardaki genel öğretim yaklaşımının bireylere bu nitelikleri kazandırmaya uygun olması gereklidir. Öğrenci merkezli öğretim; bireylere, öğrencilere belirtilen nitelikleri kazandırmaya uygun olan, birçok ülkede ilköğretim okulundan üniversiteye dek tüm okullarda uygulanmaya elverişli bir yaklaşım olarak görülmektedir. Türkiye’de de tüm okullarda yaygınlaştırılmaya çalışılan öğrenci merkezli öğretim yaklaşımının başarılı olabilmesi için öncelikle uygulayıcılarca bu yaklaşımın anlamını, kuramsal dayanaklarını, uygulama sürecini ve değerlendirmesini de içine alan tüm özellikleriyle bilinmesi, tartışılması ve benimsenmesi gereklidir.

ÖĞRENCİ MERKEZLİ ÖĞRETİMİN ANLAMI VE TEMEL ÖZELLİKLERİ

Öğrenci merkezli öğretim, öğretimin odağına öğrencinin yerleştirildiği bir öğretim-öğrenme yaklaşımıdır. Öğrenci merkezli öğretim, öğrencilerin özelliklerini göz önünde tutarak, öğretimle ilgili işlerin karar sürecine öğrencileri de katarak ve öğrenmede öğrencilerin etkin olmalarını sağlayarak gerçekleştirilir.

Öğrenci Merkezli Öğretim: Öğrenci gereksinme ve özelliklerinin temel alındığı, öğrencilerin öğretimin ortak yürütücülerini olduğu öğretim yaklaşımı.

Öğrenme Stili: Öğrencinin öğrenme ve ders çalışmaya dönük eğilim ya da tercihleri.

Geleneksel Öğretim: Öğretmen merkezli öğretim.

Yüksek Düzeyde Zihinsel Etkinlikler: Bilişsel öğrenmeler için uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme düzeylerinde yapılan etkinlikler.

Öğrenci merkezli öğretimde, her şeyden önce, öğrencilerin gereksinimleri, ilgileri, yetenekleri ve öğrenme stilleri göz önüne alınır, öğretim bunlar üzerine kurulur. Öğrenci merkezlilik, gerçekte, öğrencilerin kendilerine özgü niteliklerinin ve farklılıklarının anlaşılmasıdır (Mundhenk, 2004). Öğrencilerin gelişim düzeyleri, ilgi alanları ve amaçlarındaki farklılıklar, onların gereksinmelerini de farklı kılmaktadır. Bunun yanı sıra gerek okul içinde gerekse okul dışında değişik ortamlarda değişik öğrenme deneyimleri geçirmiş öğrencilerin yeni öğrenmelere hazırlık düzeylerinde de farklılıklar görülmektedir. Öte yandan, öğrencilerin öğrenmeye ve ders çalışmaya ilişkin eğilimleri ya da tercihleri de farklı olmaktadır. **Öğrenme stili** olarak adlandırılan bu özellikler; öğrencilerin fiziksel, duyuşsal ve bilişsel etkinliklerinin birleşmesiyle oluşmakta ve öğrencilerce belli bir tutarlılık ve süreklilik içinde yerine getirilmektedir. Öğrencilerin bütün bu özelliklerine göre düzenlenen öğretimde, öğrencilerin öğrenmeleri daha anlamlı ve kalıcı olur.

Öğrenci merkezli öğretimde; öğretimin planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili tüm işlerde öğrencilerin katılımı sağlanır. Başka bir deyişle, öğrencilere kendi öğrenmeleriyle ilgili konularda söz hakkı verilir, kendilerine sunulan seçeneklerden seçim yapmalarına olanak tanınır ve karar verme süreçlerine etkin olarak katılmalarına ortam hazırlanır. Öğrencilerin, bu tür eylemlerle, kendi öğrenmelerinde paylarının olduğunu duyumsamaları, onların öğrenmeye karşı daha yüksek düzeyde güdülenmelerine yol açar (CEFLC, t.y.). Bu eylemler, aynı zamanda, öğrencilerin kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu edinmelerine de yardım eder.

Öğrenci merkezli öğretimde, öğrencilerin etkin öğrenciler olmaları -ya da öğrenmede etkin olmaları- büyük önem taşır. Öğrenci merkezli öğretimde, **geleneksel öğretim yaklaşımında** olduğu gibi öğrenci edilgin bir dinleyici ve bilgi alıcı değil **yüksek düzeyde zihinsel etkinlikler**de bulunarak öğrenmeyi amaçladığı bilgiyi kendisi oluşturan, öğrenen kişidir. Bu nedenle öğrenci merkezli öğretimde, anlatıma dayalı öğretim yerine öğrencilerin etkin öğrenme deneyimlerine yer verilir, öğrenciler sınıfta görülmemiş bir öğrenme gerecinden sorumlu tutulur, öğrencilere açık uçlu, eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi gerektiren problemler sorulur, geleneksel nitelik taşımayan yazma çalışmaları yaptırılır ve öğrencilerin kendi hızlarında ve iş birliği yaparak öğrenmelerine olanak sağlanır (Felder ve Brent, 1996).

Öğrenci merkezli öğretme ve öğrenmenin temel özellikleri Wilbert J. McKeachie'nin görüşleri doğrultusunda şöyle sıralanabilir (Landrum, 1999):

- Öğrencilerin, gerek öteki öğrencilerle gerekse öğretmenle olan ilişkileri yıpranmaksızın görüşlerini açıklayabilmeleri ve soru sorabilmeleri için güven yaratma.
- Öğrencilerin verilen derse ya da soru - yanıt etkinliklerine katılma biçiminden çok birbirleriyle tartışmaları biçiminde gerçekleşen tartışmalara ağırlık verme.
- Öğrencilerin olguları ve tanımları basit bir biçimde ezberlemelerinden çok derinlemesine öğrenmelerini sağlamaya çalışma.
- Öğrencilerin öğrenmede seçim yapmalarına ve içten güdülenmelerine daha çok, teste ya da nota güdümlü öğrenmeye daha az yer verme.
- Öğrencilerin öğrenme amaçları ile öğretimin o amaçlara dayalı olarak gerçekleştirilmesine daha çok önem verme.
- Öğrencilerin öğrenmelerde duyuşsal sonuçlar elde etmelerine daha çok önem verme.

- Öğrencilerin yanlış kavram öğrenmeleri ve bunların giderilmesi üzerinde önemle durma.

Öğrenci merkezli öğretim yaklaşımını betimleyen temel kavramlar hangileridir? Yazınız.

ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN MERKEZLİ ÖĞRETİM

Öğrenci merkezli öğretimin, öğretmen merkezli öğretim yaklaşımına karşı geliştirildiği söylenebilir. Öğretmen merkezli öğretim, çok yaygın uygulama biçimiyle, öğretimin daha çok öğretmenin anlatımına dayalı olarak gerçekleştirildiği, öğrencilerin ise edilgin olarak bilgi alıcısı konumunda olduğu ve planlanmasından değerlendirilmesine dek öğretimle ilgili işlerin tümüyle ya da büyük çoğunluğunun öğretmen tarafından yapıldığı bir yaklaşımdır. Okullarda böyle bir yaklaşımın eğitim yoluyla elde edilmek istenen öğrenmeleri sağlamakta yetersiz kalması, ayrıca öğrenme ile ilgili daha etkili kuramların geliştirilmesi, buna bağlı olarak da öğretme anlayışının değişmesi, öğretmen merkezli öğretimden öğrenci merkezli öğretime doğru bir değişimi gerekli kılmıştır, kılmaktadır.

Öğrenci merkezli öğretim, birçok yönden öğretmen merkezli öğretimden farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıkların başlıcaları karşılaştırmalı olarak şöyle gösterilebilir:

Öğretmen Merkezli Öğretim	Öğrenci Merkezli Öğretim
Öğretim, öğretmen tarafından belirli amaçlara dönük olarak düzenlenir.	Öğretimde öğrencilerin gereksinme ve ilgileri temel alınır.
Öğretimde öğretmenin tasarladığı öğrenme etkinliklerine yer verilir.	Öğretimde yer verilen öğrenme etkinlikleri, öğrencilerin istedikleridir.
Öğretimde öğrencilerin olguları ezberlemelerine ağırlık verilir.	Öğrencilerin bilgiler arasında ilişkiler kurarak, araştırma ve buluş yaparak öğrenmeleri temeldir.
Öğrencilerin öğrenmeleri, öğretmenin yönergeleri doğrultusunda ve öğretime bağımlı olarak gerçekleşir.	Öğrenciler, öz yönetimli öğrenme becerilerini kullanarak öğrenirler.
Öğrencilerin öğrenmeye güdülenmelerinde not, ödül gibi dışsal güdülenme araçları kullanılır.	Öğrencilerin öğrenmeleri için daha çok içsel güdülenmeye önem verilir.
Öğrenciler daha çok bireysel olarak çalışırlar ve öğrenirler.	Öğrencilerin öğrenmelerinde grupta çalışmaya yer verilir.
Öğrencilerin öğrenmelerinin değerlendirilmesinde test sonuçları temel alınır.	Öğrencilerin öğrenmeleri, öğrenme sürecinde yaptıkları çalışmalarla değerlendirilir.
Öğrencilerin öğrenmeleri ile ilgili değerlendirmeler öğretmen tarafından yapılır.	Öğrencilerin öğrenmelerinin değerlendirilmesine öğrenciler de katılırlar.

Tablo 2.1
Öğretmen Merkezli Öğretimle Öğrenci Merkezli Öğretimin Farkları

Öz Yönetimli Öğrenme:
Öğrenmeleri kolaylaştıran öğrenme stratejilerini kullanarak ve öz denetime sahip olarak gerçekleştirilen öğrenme.

Yukarıda karşılaştırmalı olarak verilen bilgiler içinde, sizce, öğretmen merkezli öğretimde hemen hiç görülmeyen, oldukça farklı ve yeni olduğunu düşündüğünüz öğrenci merkezli öğretim özellikleri hangileridir?

Ürün Dosyası: Öğrencinin bir alandaki öğrenmelerini yansıtan çalışmalarını topladığı dosya.

Yapılandırmacılık: Öğrenmede bilgiyi anlamayı ve anlamlandırmayı bireyin kendisinin gerçekleştirdiği anlayışına sahip görüş.

Burada açıkça görüldüğü gibi öğrenci merkezli öğretim, öğrenme amaçlarının belirlenmesinden değerlendirmeye dek öğretmen merkezli öğretimdekinden farklı birçok uygulamayı içermektedir. Bu uygulamalarla ilgili olarak öğretmen merkezli öğretimdekinin tersine, öğrenci merkezli öğretimde öğrenciler tüm süreçlere öğretmen kadar katılmaktadırlar. Bu nedenle öğrenciler, öğretim - öğrenme sürecinde hem etkindirler hem de kendi öğrenmeleriyle ilgili sorumluluk üstlenmektedirler. Öğrenmede yaklaşım, olguları ezberlemeden uzaklaşarak araştırmaya ve buluşa kaymakta, bireysel öğrenmenin yerine grupla öğrenmeye ağırlık verilmektedir. Öğrencilerin öğrenmelerinin değerlendirilmesinde öğrenciler de rol alırlarken değerlendirmede yalnız testler değil performans, **ürün dosyası** ve öteki çalışmalar da araç olarak kullanılmaktadır. Gerçekte bütün bunlar, öğretim - öğrenme sürecinde öğretmen ve öğrencilerin rollerinde de önemli değişimlere yol açmaktadır.

ÖĞRENCİ MERKEZLİ ÖĞRENME İLKELERİ

Öğrenci merkezli öğretimde; J. Dewey, J. Piaget, L. Vygotsky, J. Bruner ve D. Ausubel gibi bilim insanlarının araştırmalarına dayalı olarak geliştirilen **yapılandırmacılık** kuramı, daha doğrusu birden çok yapılandırmacı öğrenme görüşü ya da kuramı temel alınmıştır. Bu yapılandırmacı öğrenme görüşleri, bireyin bilgiyi nasıl yapılandırdığı üzerinde odaklanır ve bilgiyi yapılandırmada, anlamada ve anlamlandırmada öğrenen bireyin etkin rolünü vurgular (Woolfolk, 2005, s. 315). Bu bağlamda, yapılandırmacılığa göre öğrenmede temel öge bilgidir. Bilgi, dış dünyada bulunmaz, bireyin kendisi tarafından yapılandırılır, üretilir. Bu nedenle, üretilen yapılar bireye özgüdür (Ün - Açıkgöz, 2002, s.61). Birey bir bilgiyi, sosyal etkileşimlerde bulunarak, deneyim geçirerek, sahip olduğu bilgileri kullanarak ve onları yeniden düzenleyerek yapılandırır. Buna göre öğrenci merkezli öğretimde, sınıf ortamında uygun koşullar yaratılarak öğrencilerin bilgileri yapılandırmaları sağlanır.

Öğrenci merkezli öğretimde, öğrencilerin bilgileri yapılandırmaları, başka bir deyişle öğrenmeleri gerçekleştirmeleri, sınıfta uygun koşulların ya da öğrenme çevresinin yaratılmasına ve öğrencilerin uygun öğrenme etkinliklerinde bulunmalarına bağlıdır. Ancak uygun, daha doğrusu öğrenmeyi sağlayıcı çevre ve etkinlikler, belirli öğrenme ilkelerinin göz önünde bulundurulmasıyla oluşturulabilir.

Öğrenci merkezli öğretimde, öğrencilerin öğrenmelerine dönük yapılan düzenlemelerde yapılandırmacı öğrenme görüşlerine dayalı olarak çıkartılmış ilkeler geçerlidir. Bu ilkelerin en önde gelenleri şöyle sıralanabilir (Simon, t.y.; Özden, 2003, ss. 62 - 64; Kauchak ve Eggen, 2003, ss. 231 - 236):

- *Bilgi birey tarafından etkin olarak yapılandırılır.*
Öğrenme, edilgen bir süreç değildir. Öğrenme süreci, bireylerin çevrelerindeki dünyayı anlamlandırmaya çalışmalarıyla gerçekleşir.
- *Öğrenme, hem bireysel hem de sosyal bir süreçtir.*
Bilginin yapılandırılmasında, öğrenilmesinde bireylerin çevreleriyle etkileşimleri önemlidir.
- *Öğrenme öz yönetimli bir süreçtir.*
Bireyler, doğuştan getirdikleri özelliklere ve onları etkileyen etmenlere bağlı olarak değişik hızlarda öğrenirler. Bireyler, kendi öğrenmelerini kendileri düzenlediklerinde daha iyi öğrenmektedirler.
- *Yeni öğrenme, önceden gerçekleştirilmiş öğrenmelere bağlıdır.*
Bireyler, yeni bilgileri önceki bilgiler üzerine onlarla ilişkilendirerek ve onları anlamlı biçime dönüştürerek oluştururlar, belleklerine yerleştirirler.
- *Dil, öğrenmede önemli bir rol oynar; düşünme ise iletişim içinde yer alır.*
Dil ve öğrenme, iç içe geçmiş bir özelliğe sahiptir. Dil çoğu zaman bilgi ile

sonuçlanan iletişim sürecinde düşüncelerin düzenlenmesinde araç olarak işlev görür.

- *Öğrenme, anlamlı bağlamlarda geliştirilen sosyal özellikli bir etkinliktir.* Bireyler, yaşamlarında hiç yer almamış ve daha önce kendi kendilerine de öğrenmedikleri bilgileri, o bilgileri daha önceden kazanmış kişilerin yardımıyla öğrenebilirler.
- *Anlamlı öğrenme, **gerçekçi öğrenme etkinlikleri**yle oluşur.* Bireylerin okul dışında karşılaşabilecekleri gerçek yaşam sorunlarıyla ilgili etkinlikler, onların anlamlı öğrenmelerini sağlamada oldukça etkilidir.
- *Güdülenme, öğrenmede önemli bir öğedir.* Güdülenme, bireylerin öğrendiklerine olduğu kadar öğrenme yetenek ve güçlerine de büyük etki yapar. Öğrenmede en temel güdülenme aracı, bireyin isteği ya da gereksinmesidir.

Gerçekçi Öğrenme Etkinliği: Yaşamda karşılaşılan gerçek olayların ya da problemlerin ele alındığı, kullanıldığı öğrenme etkinliği.

ÖĞRENCİ MERKEZLİ ÖĞRENME ÇEVRESİ VE ÖĞRENME

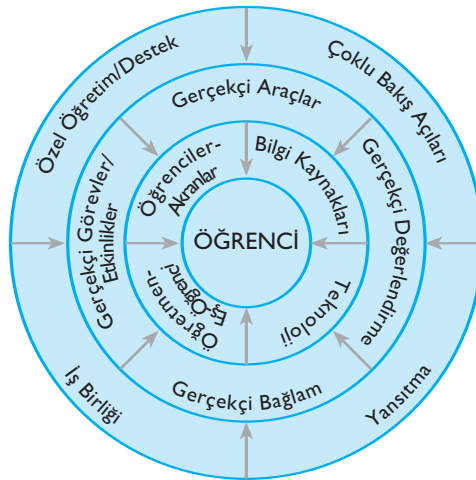
Öğrenci merkezli öğretimde, etkili bir öğretme-öğrenmeyi gerçekleştirmede bilinmesi gereken ilk ve önemli nokta şudur: Öğretme-öğrenme sürecinde önemli olan, öğretmenin nasıl öğreteceği değil öğrencilerin nasıl öğrenecekleri; daha açıkcası öğrenmek için ne yapacaklarıdır. Bu nedenle öğrenci merkezli öğretimde öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde odaklaşılır. Öğrencilerin öğrenmeleri de onların bilgiyi kendilerinin yapılandırılmalarına, sosyal etkileşimde bulunmalarına ve gerçekçi durumlarla karşı karşıya kalmalarına elverişli **öğrenme çevresinin** oluşturulmasıyla sağlanır.

Öğrenci merkezli öğretimde öğrenme çevresi, yapılandırmacı öğrenme ilkelerine dayalı olarak oluşturulur ve aynı ilkelere dayalı olarak da öğrencilerin öğrenmeleri amacıyla işletilir. Öğrenci merkezli öğrenme çevresinin, UNESCO (2002, s. 24) için yapılan bir çalışmaya dayanarak Şekil 2.1'de gösterildiği gibi, şu temel öğelere sahip olduğu söylenebilir:

- *Etkileşim öğeleri:* Öğretmen, öğrenciler, teknoloji, bilgi kaynakları.
- *Etkileşimi sağlama öğeleri:* Gerçekçi araçlar, gerçekçi bağlamlar, gerçekçi görev ya da etkinlikler.
- *Öğrenmeyi destekleme öğeleri:* Özel öğretim ya da destek, çoklu bakış açısı olanakları, iş birlikli öğrenme, yansıtma.
- *Değerlendirme öğesi:* Öğrencinin gerçekçi performansı.

Öğrenme Çevresi: Öğrencilerin öğrenmelerini sağlamak amacıyla düzenlenen ve gerekli öğeleri içinde bulunduran ortam.

Şekil 2.1

Öğrenci Merkezli Öğrenme Çevresi

Kaynak:
UNESCO, 2002,
s. 24

Eş-öğrenci: Öğrenci gibi, öğrencilerle birlikte öğrenme etkinliklerine katılan öğretmen.

Öğrenci merkezli öğrenme çevresinde öğretme-öğrenme sürecinin odağında olan öğrenci, öğrenme amacıyla öteki öğrencilerle, öğretmenle, bilgi kaynaklarıyla ve teknoloji ile etkileşimde bulunur. Öğretmen, bu çevrede zaman zaman **eş-öğrenci** olarak öğrenme sürecine katılır. Öğrenci, bu etkileşimler sırasında, gerçekçi araçlar kullanarak, gerçekçi bağlamlardan yararlanarak gerçekçi görevleri ya da etkinlikleri yerine getirir. Öğrenci, bu etkinliklerine dayanılarak gerçekçi performansı ile değerlendirilir. Hazırlanan öğrenme çevresinde öğrenciye bilgi ve beceri geliştirmede özel öğreticilik ya da destek sağlanır. Aynı zamanda, önemli konuları açıklamada ve problemleri çözmede çok ve çeşitli bakış açıları tartışabilmesi için iş birliği durumları yaratılır. Ayrıca öğrenciye, öğrenmesiyle ilgili yansımalarında bulunmasına olanak verilir. Öğrenci, yeni görüş ve yaklaşımları çalışarak, onları yeni etkinlik ve durumlarda uygulayarak, aynı zamanda yeni kazanılan bilgi ile önceden var olan zihinsel yapıları birleştirerek kendi bilgisini oluşturur. Öğrenci merkezli öğrenme çevresi, öğrenciye çoklu bakış açısı deneyimi geçirme olanağı verir. Öğrenci, tartışma aracılığıyla problemleri değişik yönleriyle görebilir, anlam çıkarabilir, başkalarıyla ortak anlayışlar geliştirebilir (UNESCO, 2002, ss. 24-25).

Kısaca belirtmek gerekirse öğrenci merkezli öğretme-öğrenme sürecinde, oluşturulan öğrenme çevresinde, öğrencilerin öğrenmeleri genellikle bir problem çevresinde gerçekleştirilir. Öğrenciler, karşılına çıkarılan ya da çıkan gerçekçi bir probleme çözüm bulmak için grupla çalışırlar, yapılan tartışmalara etkin olarak katılırlar. Bu türden öğrenme etkinlikleriyle kendi bilgilerini oluştururlar, bunları değişik biçimlerde yansıtırlar ve öğrenmeyi gerçekleştirirler. Öğretmen ise özel öğreticilik yaparak ya da destek sağlayarak öğrencilere öğrenmelerinde yardımcı olur. Kimi zaman da eş-öğrenci olarak öğrencilerle birlikte öğrenme etkinliklerine katılır.

SIRA SİZDE

3

Yukarıda betimlenen öğrenci merkezli öğretme-öğrenme sürecinde, öğrencilerin öğrenmelerini sağlamak amacıyla öğrencilerin yaptığı etkinliklerle öğretmenin yaptığı etkinlikleri ayrı ayrı belirtiniz.

ÖĞRENCİ MERKEZLİ ÖĞRETİMDE ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ ROLLERİ

Öğretme-öğrenme sürecinin öğrencilerin öğrenmelerini sağlar biçimde gerçekleştirilmesinde doğal olarak gerek öğretmenin gerekse öğrencilerin oynadıkları roller büyük önem taşımaktadır. Öğrenci merkezli öğretimde öğretmen ve öğrenci rolleri, öğretme-öğrenme anlayışındaki değişime paralel olarak öğretmen merkezli öğretimdekinden oldukça büyük değişimlere uğramıştır. Bu nedenle, öğretmen ve öğrencilerin kendi rollerindeki değişimleri öğrenip benimsemeleri, rollerini yeni biçimleriyle uygulamaları bir ölçüde güçlük de oluşturmaktadır. Ancak kuşkusuz, öğrenci merkezli öğretimin başarılı olması da öğretmen ve öğrencilerin rollerini doğru ve tam olarak yerine getirmelerine bağlıdır.

Öğrenci merkezli öğretimde öğretmenlerin rolleri, öğretmen merkezli öğretimdeki rolleriyle karşılaştırılarak Tablo 2.2'de verilmiştir.

Öğretmen Rollerini	
Öğretmen Merkezli Öğretimde	Öğrenci Merkezli Öğretimde
Her zaman bütün yanıtlara sahip içerik uzmanı ve kaynak olarak görünme.	Zaman zaman bütün yanıtları bilmeyebilen; ancak öğrenmeye istekli olan kişi olarak sürece katılma.
Öğrencilere sürekli bilgi aktaran birincil bilgi kaynağı olarak görünme.	Öğrenciler kendileri için bilgi toplamayı ve değerlendirmeyi öğrenirken onlara destek, iş birliği yapan ve özel öğretici olarak görünme.
Her zaman soru soran ve öğrenci öğrenmesinin odağını denetleyen olma.	Öğrencilere kendi sorularını geliştirme ve sormada, ayrıca onları yanıtlama yolları ile ilgili yanıt seçeneklerini bulmada etkin öğreticilik yapma.
Tüm öğrencilerin benzer sonuçlara ulaşmaları için onları önceden hazırlanmış basamaklı alıştırmalar aracılığıyla yönlendirme.	Öğrencileri sorunlara özel çözümler bulmaları için bireysel bilgi ve becerilerini kullanmaya özendirme.

Tablo 2.2
Öğrenci Merkezli Öğretimde Öğretmen Rollerini

Kaynak: Newby ve ötekiler, 2006, s. 13.

Öğrenci merkezli öğretimde, çizelgeleştirilmiş bilgilerde de görüldüğü gibi, öğretmenin rolü alışılmışın oldukça dışında özellikler göstermektedir. Öğretmen, öğrencilere her zaman bilgi aktarmak, sorularla onların öğrenmelerini denetlemek yerine öğrencilere öğrenmelerinde daha çok sorumluluk verir; onların öğrenmelerini kolaylaştırıcı, zenginleştirici seçenekler yaratır. Ayrıca, kendini tüm bilgilerle sahip olan kaynak ya da uzman olarak görmek yerine öğrencilerden biri gibi öğrenme süreci içinde yer alır, eş-öğrenci olarak öğrenme etkinliğinde bulunur.

Öğrenci merkezli öğretimde öğrencilerin rolleri de yine öğretmen merkezli öğretimdekilerle karşılaştırılarak Tablo 2.3'te verilmiştir.

Öğrenci Rollerini	
Öğretmen Merkezli Öğretimde	Öğrenci Merkezli Öğretimde
Edilgin olarak öğretmenin yönerge ve bilgi vermesini bekleme.	Gerekli bilgiyi ve öğrenme deneyimlerini etkin olarak araştırma, neyin gerekli olduğunu belirleme ve onu elde etme yollarını arama.
Her zaman öğrenci rolünde olma.	Zaman zaman uzman ya da bilgi sağlayıcı olarak sürece katılma.
Her zaman verilen süreci izleme.	Öğrenme problemlerine özel çözümler bulmaya ya da yaratmaya istekli olma.
Öğretmeni tüm yanıtlara sahip kişi olarak görme.	Öğretmeni öğrenme problemlerine özel çözümler bulmak için yüreklendiren kaynak, model ve yardımcı olarak görme.

Tablo 2.3
Öğrenci Merkezli Öğretimde Öğrenci Rollerini

Kaynak: Newby ve ötekiler, 2006, s. 13.

Öğrenci merkezli öğretimde, çizelgedeki bilgilerden de anlaşıldığı gibi, öğrencilerin rollerinde de önemli değişimlerin olduğu gözlenmektedir. Öğrenciler, her zaman öğretmenin yönergeler vermesi ve bilgi aktarması ile öğrenmek yerine gerekli bilgileri kendileri araştırıp bulurlar ve kendi belirledikleri ya da seçtikleri yolları izleyerek öğrenirler. Ayrıca öğrenciler, öğretmenin aktardığı bilgileri yinelemeyip kendileri yeni bilgiler üretirler ve hatta kimi zaman öğrenme sürecinde uzman işlevi görürler. Öğretmenlerden yüreklendirici, model ve yol gösterici olarak yararlanan öğrenciler, öğrenme sırasında özel bir durum ya da sorunla karşılaştıklarında öğretmenden yardım alırlar.

ÖĞRENCİ MERKEZLİ ÖĞRETME YAKLAŞIMLARI

Yirmi birinci yüzyılın başlangıcında dünya; bireylerin olayları sorgulayarak ve aydınlatarak anlamalarını, eleştirici ve yaratıcı düşünebilmelerini, karmaşık gerçekçi problemleri çözebilmelerini, anladıklarını ve düşündüklerini yansıtabilmelerini, başkaları ile iş birliği yaparak çalışabilmelerini ve teknolojiden etkili biçimde yararlanabilmelerini gerektirmektedir. Bireylerin okul eğitimleri sırasında öğrenci olarak bu nitelikleri kazanmalarında en başta gelen etken, onların öğrenmeleri için oluşturulan öğrenme çevresi ile o çevrede uygulanan öğretim yaklaşımları, yöntem ve teknikleridir. Bu nedenle, öğrenci merkezli öğretimde de sayılan nitelikleri kazanmalarına elverişli öğretim yaklaşımları ile onlara uygun öğretim yöntemi ve tekniklerinin uygulamaya konmasına gerek vardır.

Öğrenci merkezli öğretimde uygulanacak öğretim yaklaşımı, yöntem ve tekniklerinin şu özellikleri taşımaları beklenir:

- Öğrencileri etkin kılıcı olma.
- Öğrencilerin yüksek düzeydeki bilişsel yeterliklerini geliştirici olma.
- Öğrencilerin öğretmen ve öteki öğrencilerle etkileşimde bulunmalarına elverişli olma.
- Öğrencilerin önceki bilgi ve deneyimlerini harekete geçirici olma.
- Öğrencilere bağımsız öğrenme yeterliği kazandırıcı olma.
- Öğrencilere gerçekçi yaşam problemleri ile uğraşma olanağı sağlayıcı olma.

Öğrenci merkezli öğretimde kullanılacak, yukarıda sözü edilen özelliklere sahip, kendi öğretim-öğrenme anlayış ve ilkelerine uygun yöntem ve teknikleri de bulunan çeşitli öğretim yaklaşımları vardır. Bunların başında; araştırma yoluyla öğrenme, probleme dayalı öğrenme, öğretimsel konuşmalar, bilişsel çıraklık ve iş birlikli öğrenme yaklaşımları gelmektedir. Gerek bu öğretim yaklaşımları gerekse bunlara dayalı nitelik taşıyan yöntem ve teknikler, öğrenciyi öğretim-öğrenme sürecinin odağına koyarak onun öğrenmesini amaçlamaktadır.

Araştırma Yoluyla Öğrenme

Araştırma Yoluyla Öğrenme: Öğrencilerin öğretmenin sorduğu bir soruyu ya da problemi bilgi toplayarak yanıtlamalarını gerektiren öğretim yaklaşımı.

Araştırma yoluyla öğrenmede (Woolfolk, 2003, ss. 325-326) öğrenciler, öğretmenin sunduğu bir olayı ya da problemi veri toplayarak çözmeye çalışırlar. Bu yaklaşımın uygulanmasında, önce öğretmen öğrencilere karmaşık bir olay, bir soru ya da bir problem verir. Öğrenciler de olayı açıklamak ya da problemi çözmek için denenceler oluştururlar. Ardından bu denenceleri sınamak amacıyla bilgi toplarlar ve bu bilgilerden sonuçlar çıkarırlar. Sonra da problem ve problem çözmedeki düşünme süreçleriyle ilgili yansıtmada bulunurlar. Araştırma yoluyla öğretim, öğrencilerin hem öğrenme konusunu öğrenmelerini hem de problem çözme, çözümleri değerlendirme ve eleştirel düşünmeyi kapsayan araştırma sürecini öğrenmelerini sağlar.

Problem çözme, örnek olay incelemesi bu yaklaşımın uygulanmasında yararlanılabilecek öğretim teknikleridir.

Probleme Dayalı Öğrenme

Probleme dayalı öğrenme (Saban, 2002, ss.212-214; Savoie ve Hughes, 1994), karmaşık ve gerçek yaşam problemlerinin öğrencilerce araştırılarak çözülmesi biçiminde uygulanan bir öğretme-öğrenme yaklaşımıdır. Bu yaklaşımın en temel özelliği, ele alınan problemlerin sosyal yönden öğrencilere uygun ve yaşamda gerçekten karşılaşılan problemler olmalarıdır. Ayrıca problemlerin her zaman belirli doğru yanıtlarının olması da gerekli değildir. Probleme dayalı öğrenme, çoğu zaman öğrencilerin küçük gruplar biçiminde örgütlenmesiyle gerçekleştirilir.

Probleme dayalı öğrenme yaklaşımı uygulanırken öğrencilerin bir problemle karşı karşıya gelmeleri sağlanır. Bu amaçla, örneğin gazetede okunan bir haber, televizyonda izlenen bir olay, öğrenciler için anlamlı olmak koşuluyla problem olarak ele alınır. Öğrenciler, problemi çözmek için etkin biçimde problem durumunun içine girerler, problemi anlamaya çalışırlar. Probleme ilgili bilgilerini birbirleriyle paylaşarak, tartışarak problemi tanımlarlar, çözüme dönük araştırma için iş bölümü yaparlar. Topladıkları bilgileri ayrıştırarak çeşitli çözümler üretirler ve bunlardan birini çözüm yolu olarak belirlerler. En sonunda bu çözümle ilgili bulgularını şekil, grafik, modeller kullanarak arkadaşlarına açıklarlar ve çalışmalarını tüm süreci kapsayacak biçimde raporlaştırırlar.

Öğretimsel Konuşmalar

Öğretimsel konuşmalar (Goldenberg, 1991), öğrencilerin sınıfta belirli bir konuda öğretmen ve öteki öğrencilerle etkileşimde bulunarak öğrenmeleri biçiminde gerçekleşir. Öğrencilerin kavramsal ve dilsel gelişimleri için olanaklar yaratmaya dönük, tartışma temelli bir yaklaşımdır. Ancak geleneksel tartışmadan farklı bir uygulama biçimi vardır.

Öğretimsel konuşmaların uygulanmasında, belirli bir konu üzerinde odaklaşılır. Öğretmen, ele alınan konuyla ilgili sorular sorarak öğrencilerin görüşlerini açıklamalarını isteyerek ve onların görüşlerini değerlendirerek öğretimsel konuşmaları oluşturur ve sürdürür. Sağladığı etkileşimlerle öğrencilerin ayrıştırma, yansıtma ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesinde etkili olan öğretimsel konuşmalar, hem öğretimle ilgili hem de konuşmayla ilgili öğeleri ya da işlemleri kapsar. Öğretimle ilgili olarak öğretmen, tartışmaya temel oluşturacak konuyu belirler ve konunun açılımına ilişkin plan yapar. Öğrencilerin önceki bilgilerini hatırlamalarını sağlar. Gerektiği durumlarda bir kavramı ya da beceriyi onlara doğrudan öğretir. Öğrencilerin görüşlerini genişleterek, sorulan soruları yanıtlayarak, kendi sözcüklerini kullanarak ve resim, metin gibi çeşitli araçları dayanak göstererek belirtmelerini sağlar. Öte yandan da konuşmayla ilgili olarak öğretmen, tartışmada yanıtı birden çok olan sorulara ağırlık verir. Öğrencilerin yanıtlarına tepkide bulunur ve öğrencilerin konuşmalarını, birbirlerinininki ile bağlantı kurarak sürdürmelerini sağlar. Öğretmen, bu etkinliklere tüm öğrencilerin ürkmekten katılmalarını sağlayıcı bir iklim oluşturmaya özen gösterir.

Bilişsel Çıraklık

Bilişsel çıraklık (Collins, Brown ve Newman'den aktaran Woolfolk, 2005, ss. 329-330; Ün-Açıkgöz, 2002, ss. 324-325), bir öğrencinin bir uzmanı gözleyerek ve onun kılavuzluğundan yararlanarak bilgi ya da beceri kazanmasını sağlayan bir yakla-

Probleme Dayalı Öğrenme: Öğrencilerin yaşamda karşılaştıkları gerçekçi bir problemi çözerek öğrenmelerini sağlayan öğretim yaklaşımı.

Öğretimsel Konuşmalar: Öğrencilerle öğretmenin belirli bir konu üzerinde derinliğine görüşlerini açıkladıkları konuşmalarla gerçekleştirilen öğretim yaklaşımı.

Bilişsel Çıraklık: Öğrencilerin öğretmeni gözleyerek ve öğretmenin yardımının giderek azalması, buna karşılık kendi performanslarının giderek artması biçiminde öğrenmelerini sağlandığı öğretim yaklaşımı.

şımdır. Öğretme-öğrenme sürecinde çoğu zaman öğretmen, kimi zaman da iyi bir öğrenci; uzman olarak öğretme işlevini yerine getirirken öğrenciler de çırak olarak öğrenme işlevini gerçekleştirirler. Bu süreçte öğretmenin yardımı giderek azalır, öğrenci de giderek daha bağımsız biçimde öğrenilen bilgi ya da beceriyi gösterebilir.

Daha çok okuma-anlama, yazma, matematik problemi çözme gibi bilişsel niteliklerin kazandırılmasında yararlanılan bilişsel çıraklık, altı temel işlemle gerçekleştirilir. Bu işlemlerin ilki, öğrencilerin model olan uzmanın ya da öğretmenin performansını gözlemeleridir. Ardından öğretmen; ipuçları ve dönüt vererek, hatırlatmalarda bulunarak öğrencileri çalıştırır. Bu sırada onlara giderek azalan kavramsal destek verir. Öğrenciler de öğrenmekte oldukları işlemleri ve bilgileri sözlü olarak yinelerler. Öğrenciler, sağladıkları performansları öğretmenin ve kendilerinin önceki performansları ile karşılaştırarak kendi gelişimlerini belirlerler. Son olarak öğretmen, öğrencilerin yeni yollar bularak öğrendiklerini farklı biçimlerde uygulamalarını ister.

Karşılıklı sorgulama, yazma sürecinin kolaylaştırılması bu yaklaşımla öğretim yapılmasına uygun olan tekniklerdir.

İş Birlikli Öğrenme

İş Birlikli Öğrenme: Değişik özellikteki öğrencilerin küçük gruplar oluşturularak ve birbirleriyle dayanışma içinde etkinlikte bulunarak öğrenmelerini amaçlayan öğretim yaklaşımı.

İş birlikli öğrenme, öğrencilerin küçük gruplar oluşturularak ve birbirlerinin öğrenmelerinden sorumlu olarak ortak bir amaç doğrultusunda çalışıp öğrenmeleridir. Bu yaklaşım öğrencilerin, öğretmenin işlediği bir konuyu kalıcı biçimde öğrenmeleri için olduğu kadar yeni bir konuyu öğrenmeleri için de kullanılır. İş birlikli öğrenme ile öğretim yapmak için sınıftaki öğrenciler 2-6 kişilik gruplara ayrılırlar. *Çalışma grubu* olarak adlandırılan bu gruplar; başarı düzeyi, cinsiyet, sosyo-kültürel yapı vb. bakımlardan farklı özellikteki öğrencilerden oluşur. Her bir çalışma grubundaki öğrenciler, öğrenilmesi amaçlanan konuyu nasıl öğreneceklerine ya da yapmaları gereken bir ödevse ödevi nasıl yapacaklarına, nasıl bir iş bölümü ile bu çalışmayı gerçekleştireceklerine karar verirler. Kararları doğrultusunda, gruptaki her öğrenci bir yandan üstlendiği görevi yerine getirerek kendi öğrenmesini gerçekleştirir, bir yandan da grubundaki arkadaşlarının öğrenmesine yardım eder, onların çalışmalarına katkıda bulunur. Çünkü iş birlikli öğrenmede grup başarısı önemlidir. Öğrenme sürecinde öğrenciler arasında yoğun bir etkileşim vardır. Yapılan çalışma sonunda öğrencilerin başarıları bireysel olmaktan çok grup olarak belirlenir.

İş birlikli öğrenmenin David Johnson ve Roger Johnson tarafından belirlenmiş beş temel ögesi vardır (Saban, 2002, ss. 191-196; Gunter, Estes ve Schwab, 2003, s. 257): **Olumlu bağlılık** (grup içindeki öğrencilerin birbirlerine bağlı, dayanışma içinde olmaları), **yüz yüze etkileşim** (grup içindeki öğrencilerin bilgilerini, kaynaklarını paylaşmaları, birbirlerine çalışmalarını ilgili dönüt vermeleri), **bireysel sorumluluk** (grup üyelerinin grup başarısı için katkı sağlama sorumluluğu duyması), **sosyal beceriler** (liderlik, iletişim, güven oluşturma, çatışmaları giderme vb. beceriler) ve **grup sürecinin değerlendirilmesi** (grup üyelerinin yaptıkları çalışmalarını belli aralıklarla değerlendirmeleri). İş birlikli öğrenmenin uygulandığı öğrenme sürecinde bu öğelerin tümünün yer alması gereklidir.

İş birlikli öğrenmenin uygulanması için birçok öğretim tekniği geliştirilmiştir. Öğrenci takımları, başarı bölümleri, grup araştırması, takım destekli bireyselleştirme, takım-oyun-turnuva, ayrılıp birleşme, düşün-eşleş-paylaş, karşılıklı sorgulama bu tekniklerin birkaçını oluşturmaktadır (Bkz. Ün-Açıkgöz, 2002, ss. 177-220; Senemoğlu, 2002, ss. 503-510).

Yukarıda açıklanan öğretme yaklaşımlarının en temel ortak özelliklerini yazınız.

SIRA SİZDE

ÖĞRENCİ MERKEZLİ ÖĞRETİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Öğrenci merkezli öğretimde öğrencilerin öğrenmelerinin ve başarılarının değerlendirilmesi, öğretme-öğrenme sürecinin ayrılmaz ve oldukça kapsamlı bir boyutunu oluşturur. Öğrenci merkezli öğretimde değerlendirme de yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı doğrultusunda yapılır (Çizelge 4). Bu bağlamda, alışılmışın dışında olarak öğrencilerin kendilerinin de katıldığı değerlendirme süreci, öğrencilerin değişik biçimlerde kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri yanıtlarla sınırlı olmayıp daha çok onların anlamalarında ve performanslarında oluşan gelişmeyi kapsar.

Yapılandırmacı Ölçme-Değerlendirmenin Özellikleri
1. Sonuçlardan çok, öğrencinin yaşadığı öğrenme süreci değerlendirilir.
2. Grup çalışmaları değerlendirilir.
3. Öğrenciler ve öğretmen ölçme-değerlendirme kriterlerini birlikte belirlerler.
4. Öğrenci başarısının değerlendirilmesi onların ortaya koydukları her türlü ürün (ödev, proje, rapor) ve sınıf içi durumları göz önünde bulundurularak yapılır.
5. Bilimsel beceriler, performansa dayalı ölçme-değerlendirme ile değerlendirilebilir.
6. Kişisel gelişim dosyaları yardımı ile öğrenciler bir dönem boyunca değerlendirilerek gelişimleri incelenebilir.
7. Öğretmen birebir kişisel görüşmeler yaparak da öğrencileri değerlendirebilir.

Tablo 2.4

Öğrenci Merkezli Öğretimde Değerlendirmenin Temel Özellikleri

Kaynak: Özden, 2003, s. 73

Öğrenci merkezli öğretimde değerlendirme sürecine öğrenciler de katılırlar. Öğrencilerin bu katılımı, öncelikle değerlendirme ölçütlerinin belirlenmesinde söz konusudur (Özden, 2003, s. 73). Gerek bir öğrenci ürününün gerek performansının değerlendirilmesinde nelerin nasıl gözlemleneceğini, hangi özelliklerin göz önünde bulundurulacağını öğretmen, öğrencilerle birlikte belirler. Bu, bir bakıma, öğrencilerin öğrendiklerini nasıl ortaya koymaları ya da göstermeleri gerektiği ile ilgili karara ortak olmaları anlamına gelir. Bu tür bir katılım, öğrencilerin daha iyi bir ürün çıkarmalarına ve performans sergilemelerine katkı sağladığı gibi onların düşünme becerilerinin ve sorumluluk duygularının gelişmesine de yardım eder.

Öğrenci merkezli öğretimde değerlendirme, tümüyle öğretme-öğrenme sürecinin sonunda değil yoğunluklu olarak bu sürecin içinde yer alan bir süreçtir. Bu nedenle değerlendirme, yalnız öğretme-öğrenme sürecinin ortasında ve sonunda yapılan sınavları değil öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilerin çeşitli öğrenme etkinlikleri sırasında oluşturdukları tüm ürünleri kapsar (Brooks ve Brooks'tan aktaran Can, 2004). Öğretme-öğrenme sürecinde öğrenciler gözlenerek onların bireysel öğrenme çabaları, grupla çalışmaları, öğrenme sorumluluğu sergileyişleri ve dönemsel gelişimleri değerlendirilir. Ayrıca öğrencilerin gerçek yaşam problemlerini çözmedeki yeterlilikleri ya da performansları değerlendirilir. Bunların yanı sıra; öğrencilerin dönem boyunca ürettikleri raporlarını, proje çalışmalarını, çizimlerini, resimlerini, her çeşit çalışma gerecini kapsayan ürün dosyaları değerlendirilir.

Öğrenci merkezli öğretimde öğrencilerin öğrenmelerini ve başarılarını değerlendirmek amacıyla kullanabileceğiniz araçları liste biçiminde yazınız.

Performans Değerlendirme:
Öğrencilerin bilgi ve becerilerini etkinliğe ya da ürüne dönüşmüş biçimleriyle değerlendirme.

Öğrencilerin öğrenmelerinin değerlendirilmesinde **performans değerlendirme**, öğrencilerin bilgi ve becerilerini bir etkinlik yaparak ya da bir ürün ortaya koyarak göstermeleri sağlanarak gerçekleştirilir. Bu tür değerlendirme için öncelikle ölçülmek istenen beceri ya da işle ilgili sonuç davranışlar açıkça belirlenir. Bunun yanı sıra, değerlendirmede süreç mi yoksa ürün mü üzerinde yoğunlaşılacağına karar verilir. Bununla ilgili olarak, genellikle, sürecin öğrenilmesine önce, ürüne de sonra bakılır. Bundan sonra, öğrencilerin becerilerini sergileyebilecekleri gerçek yaşamda yeri olan bir değerlendirme ortamı seçilir. Bu tehlikeli ise ya da olanaklı değil ise gerçekçi ölçmeyi sağlayacak bir ortam bulunur, oluşturulur. Son olarak da uygulanacak olan değerlendirme işlemleri desenlenir. Performans değerlendirmede üç değişik teknikten yararlanılabilir: Önceden belirlenen ölçütlere dayalı olarak öğrencinin performansını tanımlayan **sistemli gözlemler**, kabul edilebilir bir performansta bulunması gereken boyutların yazılı tanımları olan **kontrol listeleri** ve performans boyutlarının yazılı tanımları ile bunların ölçek değerlerini kapsayan **derecelendirme ölçekleri** (Kauchak ve Eggen, 2003, ss. 408-412).

Ürün Dosyası Değerlendirmesi:
Öğrencilerin öğrenmelerini bir arada yaptıkları ve topladıkları çalışmalarla değerlendirme.

Ürün dosyası (portfolyo) değerlendirmesi de öğrenci öğrenmelerinin değerlendirilmesinde giderek yaygınlaşmaktadır. Son yıllarda elektronik biçimleri de kullanılmaya başlanan ürün dosyası, öğrencinin belirli bir alandaki gelişimini, öz yansıtmasını ve başarısını gösteren çalışmalarını topladığı koleksiyondur (Woolfolk, 2003, s. 556). Ürün dosyası, öğretimi yapılan ve değerlendirilen alandaki öğrenmeleri yansıtan ürünleri kapsar. Bunlar; öğrencinin ürettiği yazılı çalışmalar, sesli ve görüntülü kayıtlar, sanatsal çalışmalar, deneylik raporları, bilgisayar programları, grafikler, şekiller ve benzeri çalışmalardır. Bu türden çalışmaları kapsayan ürün dosyaları, öğrencilerin kendilerine özgü problem çözme ve eleştirel düşünme becerileri ile yaratma yeteneklerini gösterir. Ürün dosyası, bir bakıma öğrencilerin neler bildiklerini ve ne yapabileceklerini gösterir (Newby ve ötekiler, 2006, s. 243). Ürün dosyalarının değerlendirilmesinde, değerlendirme ölçütlerinin önceden belirlenmesi ve hatta bunların öğrencilere duyurulması gereklidir.

Özet

Yirmi birinci yüzyıl insanının sahip olması gereken nitelikleri sınıflandırmak

Bugünkü dünya koşulları; bireylerin olayları araştıran, sorgulayan ve yorumlayan, problem çözebilen, başkalarıyla iş birliği yapabilen ve öğrenmede teknolojiyi kullanabilen bireyler olmalarını gerektirmektedir. Öğrenci merkezli öğretim, bireylere bu nitelikleri kazandırmaya elverişli bir öğretim yaklaşımı olarak görülür.

Öğrenci merkezli öğretim yaklaşımının temel özelliklerini açıklamak

Öğrenci merkezli öğretim, öğretme-öğrenme sürecinin odağına öğrencinin yerleştirildiği bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda, öğrencilerin gereksinime ve özellikleri göz önünde bulundurulur, öğretimle ilgili hemen tüm işlere öğrencilerin katılımı sağlanır, öğrenmede öğrencilerin etkin olmalarına önem verilir. Anlatıma dayalı bir öğretim yerine ağırlıklı olarak problem çözmeye dönük bir öğretim uygulanır.

Öğrenci merkezli öğretimle öğretmen merkezli öğretim arasındaki farkları saymak

Öğrenci merkezli öğretim, birçok yönden öğretmen merkezli öğretimden farklıdır. Öğretmen merkezli öğretimde öğrenme, öğrenciler edilgin olarak ve öğretmenin yönergeleriyle gerçekleştirilirken öğrenci merkezli öğretimde öğrenciler, etkin ve öz yönetimli olarak öğrenmeyi sağlarlar. Öğretmen merkezli öğretimdeki bireysel öğrenme ve olguların ezberlenmesi biçimindeki öğrenmeye karşılık öğrenci merkezli öğretimde, grupla öğrenme ve yüksek düzeylerde öğrenme önem taşımaktadır. Öğretmen merkezli öğretimde öğrencilerin öğrenmeleri yalnız test sonuçları ile değerlendirilirken öğrenci merkezli öğretimde daha çok öğrencilerin öğrenme sürecinde gösterdikleri performansları, oluşturdukları ürün dosyaları ve öteki çalışmaları ile değerlendirilir.

Öğrenci merkezli öğretimde göz önünde bulundurulması gereken ilkeleri açıklamak

Öğrenci merkezli öğrenmede yapılandırmacı öğrenme görüşleri doğrultusundaki ilkeler geçerlidir. Buna göre, öğrenmede temel öge bilgidir. Bilgi, öğrencinin kendisi tarafından sosyal etkileşimde bulunarak, deneyim geçirerek ve önceki bilgilerinden yararlanarak yapılandırılır, üretilir. Öğrenmede dil, bağlam, gerçekçi öğrenme etkinlikleri ve güdülenme önemlidir. Öğrenci merkezli öğretimde öğrencilerin öğrenmeleri için kendi bilgilerini oluşturmalarına elverişli öğrenme çevreleri düzenlenir.

Öğrenci merkezli öğretimle birlikte öğretmen ve öğrenci rollerinde oluşan değişimleri açıklamak

Öğrenci merkezli öğretimde öğretmen ve öğrenci rolleri, öğretmen merkezli öğretimdekinden oldukça önemli farklılıklar gösterir. Öğretmen, bilgi aktarıcılığı yerine öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırıcı ve zenginleştirici bir işlev görür ve öğrenmeye istekli eş-öğrenci olarak sürece katılır. Öğrenci ise kendi öğrenme sorumluluğunu üstlenerek bilgileri kendisi bulur, üretir, zaman zaman da uzman olarak işlev görür. Öğretmen-den model ya da yol gösterici olarak yararlanır.

Öğrenci merkezli öğrenme çevresi oluşturmak için uygun öğeleri belirlemek

Öğrenci merkezli öğretimde öğrencilerin öğrenmeleri için öğrencileri etkin kılan, onların yüksek düzeyde bilişsel yeterliklerini geliştiren, gerçekçi problemlerle öğrenmelerine olanak sağlayan; öğrenci, öğretmen ve öteki çevre öğeleriyle etkileşimde bulunmalarına elverişli öğretim yaklaşımları kullanılır. Bunların başında araştırma yoluyla öğrenme, probleme dayalı öğrenme, öğretimsel konuşmalar, bilişsel çarıklık ve işbirlikli öğrenme gelmektedir.

Öğrenci merkezli öğretimde yararlanılan öğretim yaklaşımlarını temel özellikleriyle tanımlama

Öğrenci merkezli öğretimde kullanılan öğretim yaklaşımları şunlardır: Araştırma yoluyla öğrenme, probleme dayalı öğrenme, öğretimsel koşullanma, bilişsel çıraklık, iş birlikçi öğrenme. Bunların tümünün temel özelliği, öğrencinin aktif olmasıdır.

Öğrenci merkezli öğretim için geçerli olan değerlendirme sürecinin özelliklerini açıklama

Bu değerlendirme süreci yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı doğrultusunda yapılır. Alışılmışın dışında, değerlendirme sürecine öğrenciler de katılır. Değerlendirmenin özünü, öğrencilerin anlamaları ve performanslarındaki gelişmeler oluşturur.

Öğrenci merkezli öğretimde kullanılan başlıca değerlendirme araçlarını sayma

Öğrenci merkezli öğretimde öğrencilerin öğrenmelerinin ve başarılarının değerlendirilmesi, testlerin yanı sıra öğrencilerin gerçek yaşam problemlerini çözmedeki performansları, bireysel öğrenme çabaları, grupla çalışmaları, öğrenme sorumlulukları, dönemsel gelişimleri, ürettikleri çalışmalarını kapsayan ürün dosyaları ile gerçekleştirilir.

Kendimizi Sınayalım

1. Aşağıdakilerden hangisi, yirmi birinci yüzyılda yaşayan bireylerde bulunması gereken niteliklerden biri **değildir**?
 - a. Öğrenmede teknolojiyi kullanmaları
 - b. Başkalarıyla iş birliği yapmaları
 - c. Olabildiğince çok bilgi ezberlemeleri
 - d. Karmaşık problemleri çözmeleri
 - e. Olguları ayırıştırıp yorumlamaları
2. Öğrenci merkezli öğretimde aşağıdaki özelliklerden hangisi diğerlerine göre **daha az** önemlidir?
 - a. Öğrencinin öğretmenin sorularını yanıtlaması
 - b. Öğrencinin bilgileri derinlemesine öğrenmesi
 - c. Öğrencinin kendi görüşlerini özgürce açıklaması
 - d. Öğrencinin öğrenme amaçlarına önem verilmesi
 - e. Öğrencinin öğrenmelerde daha çok içten güdülenmesi
3. Aşağıdaki ilkelerden hangisi öğrenci merkezli öğretim için geçerli **değildir**?
 - a. Dil, öğrenmede önemli bir etkiye sahiptir.
 - b. Yeni öğrenme, önceden gerçekleştirilmiş öğrenmelere bağlıdır.
 - c. Öğrenme, öz yönetimli bir süreçtir.
 - d. Öğrenmede güdülenme, anahtar bir öğedir.
 - e. Öğrenme, kurgusal öğrenme etkinlikleriyle gerçekleşir.
4. Aşağıdakilerden hangisi öğrenci merkezli öğrenme çevresinde eş-öğrenci olarak yer alan öğretmenin görevidir?
 - a. Öğrencilere öğrenci-öğretmen farkını örneklen-direrek göstermesi
 - b. Öğrencilerle birlikte öğrenme etkinliklerine katılması
 - c. Öğrencilerin ne ölçüde öğrendiklerini yakından izlemesi
 - d. Öğrencilerin öğrenmede karşılaştıkları güçlükleri belirlemesi
 - e. Öğrencilere yeni konuları ayrıntılı olarak anlatması.
5. Aşağıdakilerden hangisi, öğrenci merkezli öğretimdeki öğrenci rollerinden biri **değildir**?
 - a. Uzman gibi öteki öğrencilerin öğrenmelerine yardım etme
 - b. Grup çalışmalarına etkin olarak katılma
 - c. Problem çözme çabası göstermeye istekli olma
 - d. Öğrenmede öğretmenden yardımcı olarak yararlanma
 - e. Öğretmenden, öğrenmede izleyecekleri süreci belirlemelerini bekleme
6. Probleme dayalı öğrenme yaklaşımında, öğrencilere çözmeleri için verilen problemin taşınması gereken **en önemli** özellik aşağıdakilerden hangisidir?
 - a. Grupla çözmeye elverişli olması
 - b. Gerçekçi bir problem olması
 - c. Belirgin bir yanıtı sahip olmaması
 - d. Düşünmeye yöneltici olması
 - e. Çözümünün yansıtılmasının kolay olması
7. Aşağıdakilerden hangisi, öğretimsel konuşmaların uygulanmasında yer verilen işlemlerden biri **değildir**?
 - a. Öğretmenin, tartışmaya temel olacak konuyu belirlemesi
 - b. Öğretmenin, konuyla ilgili sorular sorarak süreci işletmesi
 - c. Öğrencilerin, birbirlerinin konuşmalarıyla bağlantı kurarak konuşmalarını sürdürmeleri
 - d. Öğretmenin, sürece katılımını giderek azaltması
 - e. Öğrencilerin, soruları yanıtlarken dayanak da göstermeleri
8. Öğrencilerin öğretmenin performansını gözlemlemesi ve bununla birlikte öğretmen yardımının giderek azalması ve bunun sonucu olarak öğrenci performanslarının giderek artması biçiminde öğrenmelerinin sağlandığı öğretim yaklaşımı aşağıdakilerden hangisidir?
 - a. İş birlikli öğrenme
 - b. Araştırma yoluyla öğrenme
 - c. Öğretimsel konuşmalar
 - d. Probleme dayalı öğrenme
 - e. Bilişsel çıraklık
9. İş birlikli öğrenme yaklaşımının uygulandığı öğretim-öğrenme sürecinde, öğrencilerin grup içinde “ya birlikte yüzeriz ya da birlikte batarız” ilkesine göre hareket etmeleri, aşağıdaki öğelerden hangisiyle ilgilidir?
 - a. Bireysel sorumluluk
 - b. Sosyal beceriler
 - c. Olumlu bağlılık
 - d. Yüz yüze etkileşim
 - e. Grup sürecinin değerlendirilmesi
10. Öğrenci merkezli öğretimde, öğrenci öğrenmelerinin değerlendirilmesiyle ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?
 - a. Değerlendirme ölçütlerinin belirlenmesinde öğrenciler de söz hakkına sahiptir.
 - b. Ürün dosyası ile öğrencinin dönemsel gelişimini belirlemek uygun değildir.
 - c. Öğrencilerin performansları gerçek öğrenmelerini göstermekten uzaktır.
 - d. Değerlendirme etkinliklerine öğrencilerin katılması onlara yarar sağlamaz.
 - e. Öğrencilerin öğrenmelerini, öğrenme süreci sonunda değerlendirmek yeterlidir.

Okuma Parçası

PROBLEME DAYALI ÖĞRENME YAKLAŞIMI İLKÖĞRETİMDE ETKİLİ Mİ?

İlköğretim okulunda probleme dayalı öğrenmenin öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına, akademik başarılarına ve hatırlama düzeylerine etkisini belirlemek amacıyla bir araştırma yapılmıştır. Araştırma, dördüncü sınıf öğrencileriyle Sosyal Bilgiler dersinde deneysel bir çalışmayla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada, Sosyal Bilgiler dersinde “Aile, Okul, Toplum Hayatı” ve “Yakın Çevremiz” ünitelerinin öğretimi bir grupta geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı öğretmen merkezli öğretim yaklaşımıyla, öteki grupta probleme dayalı öğrenme yaklaşımıyla işlenmiştir. Probleme dayalı öğrenme yaklaşımının uygulanmasında, öncelikle programda yer alan amaçlara ve öğrencilerin düzeyine uygun, bu yaklaşımla öğretim yapmaya elverişli öğrenme materyalleri geliştirilerek öğretim için hazırlık yapılmıştır. Öğretim sürecinde ise, ilk önce, öğrencilere dersin amaçları ve konusu belirtilmiştir. Ardından, öğrencilere öykü, anekdot ve resimlerden yararlanılarak değişik biçimlerde oluşturulmuş problem durumunu içeren materyaller dağıtılmıştır. Ya da dramadan yararlanılarak hazırlanan canlandırmalar öğrencilere izlettirilmiştir ve öğrencilerin problem durumuyla karşılaşmaları sağlanmıştır. Daha sonra, kimi zaman öğretmen, kimi zaman da öğrencilerin kendileri tarafından gruplar oluşturulmuş ve gruplardan önceki bilgilerini kullanarak problemi tanımlamaları istenmiştir. Gruplardaki öğrenciler, grup olarak problemi tanıladıktan sonra, birbirleriyle iş birliği yaparak, gerektiğinde ders kitaplarından, dergilerden, ansiklopedilerden ve öğretmenlerinden de yararlanarak probleme ilişkin çeşitli çözümler üretmişlerdir. Gruplara, ürettikleri çözümleri kendilerine dağıtılan materyallere yazmaları be-

lirtilmiştir. Daha sonra da grup olarak ürettikleri çözümlerin her birini tartışarak ve bilgi kaynaklarını gözden geçirerek problem için tek bir çözüme ulaşmaları istenmiştir. Her grup, bu çalışmasını yaptıktan sonra, tüm sınıfa sırayla yaptıkları çalışmalarını anlatmış, problemi nasıl tanımladıklarını, problem için ne gibi çözümler ürettiklerini ve sonunda probleme nasıl bir çözüm geldiklerini nedenleriyle açıklamışlardır.

Araştırmada, probleme dayalı öğrenmenin öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına, akademik başarılarına ve hatırlama düzeyleri ne ölçüde etkilediğini belirlemek üzere başarı testleri ve tutum ölçeği hazırlanmıştır. Bu ölçme araçları, öğretimin başında ve sonunda, probleme dayalı öğrenme uygulamasının yapıldığı deney grubundaki öğrencilere ve geleneksel öğretim yöntemleri ile derslerin işlendiği kontrol grubundaki öğrencilere ayrı ayrı uygulanmıştır.

İstatistiksel çözümlenmeler sonunda, probleme dayalı öğrenme yaklaşımının uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin derse ilişkin tutumları, akademik başarıları ve bilgileri hatırlama düzeyleri ile geleneksel öğretim yöntemlerinin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin derse ilişkin tutumları, akademik başarıları ve bilgileri hatırlama düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Daha açık bir deyişle, probleme dayalı öğrenmenin öğrencilerin tutumlarını, akademik başarılarını ve hatırlama düzeylerini artırmada geleneksel yaklaşımdan daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynak: Deveci, H. (2003). **Sosyal Bilgiler Dersinde Probleme Dayalı Öğrenmenin Öğrencilerin Derse İlişkin Tutumlarına, Akademik Başarılarına ve Hatırlama Düzeylerine Etkisi**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

Kendimizi Sınavalım Yanıt Anahtarı

1. c Yanıtınız yanlış ise “Giriş” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. a Yanıtınız yanlış ise “Öğrenci Merkezli Öğretimin Anlamı ve Temel Özellikleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. e Yanıtınız yanlış ise “Öğrenci Merkezli Öğrenme İlkeleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. b Yanıtınız yanlış ise “Öğrenci Merkezli Öğrenme Çevresi ve Öğrenme” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. e Yanıtınız yanlış ise “Öğrenci Merkezli Öğretimde Öğretmen ve Öğrenci Rollerini” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. b Yanıtınız yanlış ise “Öğrenci Merkezli Öğretme Yaklaşımları” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. d Yanıtınız yanlış ise “Öğrenci Merkezli Öğretme Yaklaşımları” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. e Yanıtınız yanlış ise “Öğrenci Merkezli Öğretme Yaklaşımları” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. c Yanıtınız yanlış ise “Öğrenci Merkezli Öğretme Yaklaşımları” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. a Yanıtınız yanlış ise “Öğrenci Merkezli Öğretimde Ölçme ve Değerlendirme” konusunu yeniden gözden geçiriniz.

Sıra Sizde Yanıt Anahtarı

Sıra Sizde 1

Öğrenci merkezli öğretim yaklaşımını betimleyen en önemli kavramlar: Etkin öğrenci, öz yönetimli öğrenme, gerçekçi öğrenme etkinliği, grupla çalışma, öğrenme sorumluluğu, yansıtma, bilgiyi yapılandırma, araştırma yapma, problem çözme, süreç değerlendirme.

Sıra Sizde 2

Öğrenci merkezli öğretimin öğretmen merkezli öğretimdekinden oldukça farklı özellikleri şöyle sıralanabilir: Öğrenci merkezli öğretimde, öğrencilerin istedikleri öğrenme etkinliklerine yer verilir, öğrencilerin yüksek düzeylerde öğrenmelerine olanak veren öğretme yaklaşımları uygulanır, öğrenciler öğrenmelerini öz yönetimli olarak gerçekleştirirler, öğrencilerin öğrenme sürecinde yaptıkları ve ürettikleri de değerlendirilir, ayrıca öğrenci öğrenmelerinin değerlendirilmesine öğrenciler de katılırlar.

Sıra Sizde 3

Öğrenci merkezli öğretme-öğrenme sürecinde, öğretmen zaman zaman eş-öğrenci olarak öğrenme etkinliklerine katılır, öğrencilere özel öğreticilik ve destek hizmeti verir ve öğrencinin performansını değerlendirir. Öğrenci ise öteki öğrenciler, öğretmen, bilgi kaynakları ve teknoloji ile etkileşimde bulunur, gerçekçi araçlarla gerçekçi öğrenme etkinliklerinde bulunur, öteki öğrencilerle iş birliği yapar, öğrenmelerine ilgili yansıtma da bulunur ve yeni bilgiler oluşturur.

Sıra Sizde 4

Öğrenci merkezli öğretimde uygulanan yaklaşımların ortak özellikleri şunlardır: Öğrenciler, öğrenmede etkindirler. Öğrenciler, öteki öğrenciler ve öğretmenle etkileşim içinde bulunurlar. Öğrencilere yüksek düzeyde bilişsel yeterlikler kazandırmaya önem verilir. Değerlendirmede de öğrenci performansı temel alınır.

Sıra Sizde 5

Öğrencilerin öğrenmelerinin ve başarılarının değerlendirilmesinde başlıca şu araçlar kullanılabilir: Testler; ödev, proje, araştırma raporları; öğrencilerin kendilerinin ürettiği bilgisayar programları, sesli ve görüntülü kayıtlar, sanatsal çalışmalar; öğrencilerin bireysel öğrenme çabaları, grupla çalışmaları, öğrenme sorumluluğu sergilemişleri, dönemsel gelişimleri; kısacası öğrencilerin performansları ve ürün dosyaları.

Yararlanılan ve Başvurulabilecek Kaynaklar

- Can, Tuncer. (2004). **Yabancı dil olarak İngilizce öğretmenlerinin yetiştirilmesinde kuram ve uygulama boyutuyla oluşturmacı yaklaşım** [Elektronik sürümü]. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Deveci, H. (2003). **Sosyal Bilgiler dersinde probleme dayalı öğrenmenin öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına, akademik başarılarına ve hatırlama düzeylerine etkisi**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- CEFLC. (t.y.). **Student centered learning**. <http://www.wcer.wisc.edu/step/ep301/Fall2000/Tochonites/cogap/html>, 23.2.2007.
- Felder, R.M. ve Brent, R. (1996). **Navigating the bumpy road to student-centered instruction**. Kuzey Karolayna Devlet Üniversitesi Web sitesi: <http://www.ncsu.edu/felder-public/papers/resist.html>, 20.2.2007.
- Gunter, M.A., Estes, T.H. ve Schwab, J. (2003). **Instruction: A model approach** (4. baskı). Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Goldenberg, C. (1991). **Instructional conversations and their classroom application**. George Washington Üniversitesi Web Sitesi: <http://www.ncela.gwu.edu/pubs/ncrcdsl/epr2/index.htm>, 21.2.2007.
- Kauchak, D.P. ve Eggen, P.D. (2003). **Learning and teaching: Research-based methods** (4.baskı). Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Landrum, R.E. (1999). Fifty-plus years as a student-centered teacher: An interview with Wilbert J. McKeachie [Elektronik sürümü]. **Teaching of Psychology**, 26(2), 142-149.
- Mundhenk, L.G. (2004). Toward an understanding of what it means to be a student centered: A new teacher's journey [Elektronik sürümü]. **Journal of Management Education**, 28(4), 447-462.
- Newby, T.J., Stepich, D.A., Lehman, J.D. ve Russel, J.D. (2006). **Educational technology for teaching and learning** (3. baskı). Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- Özden, Y. (2003). **Öğrenme ve öğretme**. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Saban, A. (2002). **Öğretme öğrenme süreci: Yeni teori ve yaklaşımlar**. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Savoie, J.M. ve Hughes, A.S. (1994). Problem-based learning as classroom solution: Strategies for success [Elektronik sürümü]. **Educational Leadership**, 52(3), 54-57.
- Senemoğlu, N. (2002). **Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya**. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Simon, S.D. (t.y.). **The principles of constructivism**. Emory Üniversitesi Web sitesi: <http://www.des.emory.edu/mfp/303/303Constructivism.pdf>, 27.2.2007.
- UNESCO. (2002). **Information and communication technologies in teacher education: A planning guide**. Paris: UNESCO Division of Higher Education.
- Ün-Açıkgöz, K. (2002). **Aktif öğrenme**. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Woolfolk, A. (2005). **Educational psychology** (9. baskı). Boston, MA: Pearson Education Inc. / Allyn and Bacon.